Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

9
2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

1931
TDIU
TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 464 sahifa, 30-sentyabr, 2023-yil.

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., O'zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar, fan, ta'lim, sog'liqni saqlash, madaniyat va sport masalalari bo'yicha maslahatchisi o'rinbosari
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dots., O'zR Tabiat resurslari vaziri o'rinbosari
Djumaniyazov Maqsud Allanazarovich, Qoraqalpog'iston Respublikasi Tabiat resurslari qo'mitasi raisi
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU profesor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU Marketing kafedrasi professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., prof., Atrof-muhit va tabiatni muhofaza qilish texnologiyalari ilmiy-tadqiqot instituti
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktaranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU Ilmiy tadqiqotlar va innovatsiyalar departamenti rahbari
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU huzuridagi Pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq Markazi xorijiy hamkorlik bo'yicha mutaxassis

Ekspertlar kengashi:
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'lqin Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Ichki turizmni rivojlanlantirishda davlatning oʻrni ... 7
Dehqonov Burxon Rustamovich, tayanch doktorant

Qishloq xoʻjaligida sugʻorish tizimlari boshqaruvini rivojlantirish yoʻllari ... 11
Mirjamilova Hulkar Nurali qizi, assistent

Yangi Oʻzbekiston sharoitida oʻsimliklar karantini tizimi faoliyatini takomillashtirish va iqtisodiy samaradorligini oshirish ... 15
Alimov Murodkosim Achilovich, mustaqil izlanuvchi

"Yashil iqtisodiyot"da energetika sohasini investitsion holatining statistik tahlili ... 20
Umarov Faxriddin Umar oʻgʻli, katta oʻqituvchi

Yoqilgʻi-energetika korxonalari moliyaviy barqarorligini taʼminlashda investitsion faoliyatning ahamiyati ... 26
Ergashev Muhibbek Aslam oʻgʻli, mustaqil izlanuvchi

Togʻli hududlarda turizm biznesining rivojlanishi ... 31
Abduvakil Alimov Komil oʻgʻli, tayanch doktorant

Taʼlim turizmining nazariy asoslari va Oʻzbekistondagi tendensiyalari ... 38
Maxmudova Nodira Oʻktamovna, tayanch doktorant

Turizmga innovatsion texnologiyalarni joriy qilish shart sharoitlari ... 43
Poʻlatov Maʼmurjon Murodjon oʻgʻli, tayanch doktorant

Mintaqaviy investitsion loyihalarning jozibadorligi tahlillari masalalari ... 46
Davlyatshayev Akmal Ashurmamatovich, dotsent, i. f. n.

Yashil iqtisodiyotning tijorat banklaridagi ahamiyati va ularning raqamlashuvi ... 51
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, dotsent, PhD

Turizmni rivojlantirishda "Tourism 4.0" konsepsiyasini joriy etish masalalari ... 57
Yuldasheva Dilnoza Ulugʻbekovna, mustaqil tadqiqotchi

Davlat tomonidan qishloq xoʻjaligini moliyaviy qoʻllab-quvvatlash tizimini takomillashtirish ... 62
Ollokulova Feruza Mansurovna, PhD; **Jabborov Jahongir Abduvohid oʻgʻli,** magistrant

Перспективные направления "Зелёной химии" для Республики Узбекистан ... 66
Султанходжаев Бахтиёр Забихуллаевич

Oʻzbekistonda transport va logistika sohasini rivojlantirish strategiyasi ... 73
Usmonov Botir, magistr

Hududlarda investitsion faollikni oshirishga qaratilgan mexanizmni takomillashtirish ... 78
Sunatullayeva Shaxnoza Xurshid qizi, tayanch doktorant

Qurilish tarmoqlarida boshqaruv faoliyatining iqtisodiy koʻrsatkichlari tahlili ... 82
Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich, PhD

Connection between interest rate on loans, cash flow and turnover of funds ... 87
Sharbat Abdullaeva, Professor; Sardor Abdullaev, the applicant

Econometric Analysis of the Impact of IPO on the Market Capitalization of Companies ... 92
Shakhzod Saydullaev, PhD.

Davlat xaridlarini takomillashtirishda byudjet mablagʻlaridan samarali foydalanishning mohiyati va zarurligi ... 101
Raximjonov Kamronbek Ilxomjon oʻgʻli, mustaqil tadqiqotchi

Oʻzbekistonda toʻlov tizimining raqamli transformatsiyasining oʻziga xos xususiyatlari ... 105
Otamurodov Shavkat Nusratillayevich, i. f. d. (DSc); **Eshqulova Nasiba Normoʻminovna,** oʻqituvchi

Tijorat banki xizmatlarida taʼlim kreditining oʻrni va uni takomillashtirish masalalari ... 110
Eldor Uskanov, mustaqil tadqiqotchi

Korxonaning strategik boshqaruvini takomillashtirish ... 114
Maxmudov Nosir Maxmudovich, professor; **Elmurodov Faxriddin Farxodovich,** magistratura tinglovchisi

Respublikada kichik biznesni moliya-kredit mexanizmlari orqali qo'llab-quvvatlash masalalari 120
Ergashev Otamurod Toshtemirovich, PhD

Mulk iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda muammo va yechimlar 125
Ermatov Musojalil Komilovich, kafedrasi dotsenti v. b.; **Abdunazarov Oybek Abdumutalibovich,** katta o'qituvchi

Using intelligent and decision support systems for developing University Curriculum: semi-automated need analysis approach 132
Abduraxmanov Zafar Batirovich; Ikromov Sayidolim Ismoilovich

Challenges of Developing a Competitive Environment in the Context of Economic Liberalization 138
Akobirova Nodira Najmiddin qizi, asisstent

Topical Issues of the Development of Recreational-Tourist and Military-Recreational Activities 141
Alimova Guzal Alisherovna, PhD in economics, docent

Kreditlash jarayonlarida xulq-atvor iqtisodiyoti omilini joriy etish istiqbollari 146
Jo'rayeva Sevara Zakirovna, mustaqil izlanuvchi (PhD)

Portfelli xorijiy investitsiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli 152
Kamilova Iroda Xusnitdinovna, PhD

Exploring the Ethical Dimensions of Artificial Intelligence in Advancing Human Rights and Sustainability 156
Matkarimova Gulchekhra Abdusamatovna, Professor

Tijorat banklarida muammoli kreditlar bilan ishlashning nazariy asoslari 163
Maxmudov Rahimjon Xamid o'g'li, mustaqil izlanuvchi

Barqaror iqtisodiy o'sishga yalpi talab va yalpi taklif omillarining ta'siri 170
Nabiyev Ulug'bek Mirodiljon o'g'li, tayanch doktorant

The potential advantages of implementing the Total Quality Education Management (TQEM) concept 175
Otakulov Makhamadjon, PhD

Kichik yashil biznesni yanada rivojlanitirish imkoniyatlari 181
Raximova Kizlarxon Ne'matjon qizi

Jamg'armalar investitsiyalar manbasi sifatida 185
Sadikova Ra'no Abdullayevna, i. f. n., dots.

Davlat moliyasining moddiy asosini oshirish orqali iqtisodiy o'sishga erishish 188
Shamsiyev Shuxrat Sayfutdin o'g'li, mustaqil izlanuvchi

Aholi turmush darajasini oshirishda ijtimoiy himoyaning o'rni 191
Sherjonov Sherjon Alijan o'g'li, mustaqil izlanuvchi

Xo'jalik yurituvchi subyektlar to'lov qobiliyatini aniqlashning nazariy-uslubiy masalalari 196
Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o'g'li, dekan o'rinbosari

Kichik sanoat zonalari faoliyatini samarali boshqarish tamoyillari 203
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich, dotsent; **Adilbekov Allayar Anvarbekovich,** magistrant

Aholini ijtimoiy himoya qilishda pensiya va ijtimoiy nafaqalarning o'rni 206
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li, mustaqil izlanuvchisi

Использование методов управления для повышения эффективности производства на предприятиях 212
Алиева Надирахон Абдумаликовна, PhD. доц.; **Тлеумуратова Мадинабону Дилмурат кизи,** ст. 3-курса

Korxonalar moliyaviy barqarorligini ta'minlash mexanizmini takomillashtirish 217
Z. G. Allaberganov, kafedra dotsenti

Davlat fiskal (byudjet-soliq) siyosatining aholi bandligiga ta'siri va uni takomillashtirish 222
Asatullayev Xurshid Sunatullayevich, i. f. n., professor

O'zbekistonda iqtisodiyot tarmoqlariga raqamli iqtisodiyotni shakllantirish omillari 228
Axmedova Yulduz Sunatullayevna, kafedra o'qituvchisi

Moliyaviy risklarni baholash usullari, boshqaruvdagi yondashuvlari 232
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna, kafedra dotsenti

Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashda biznes jarayonlarini boshqarish . 236
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich, mustaqil izlanuvchi

Tijorat banklarida investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning ekonometrik modellashtirish ko'rsatkichlari 242
Berdiyev Akram O'ktamovich, mustaqil izlanuvchi

Innovatsion muhitni shakllanishi va rivojlanishida investitsiyaning zarurligi 253
Bobobekov Ergash Abdumalikovich

Meva-sabzavotchilik klasterlarida yashil moliyalashtirishning nazariy asoslari va xususiyatlari 258
Botirov Erkinjon Xayitovich, kafedra dotsenti

O'zbekiston Respublikasida xorijiy investitsiyalarni jalb etish orqali investitsion salohiyatni oshirish 263
G'aybullayev Odil Baxtiyarovich, kafedra dotsenti v. b.

Tadbirkorlik subyektlarining innovatsion loyihalarini moliyalashtirishni qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish 269
Jubanova Bayramgul Aymuratovna, PhD

Soliq ma'muriyatchiligi va uni raqamlashtirishni ekspert baholash yo'llari 272
Ibragimov Boburshoh Bohodir o'g'li, i. f. d. (PhD), doktorant (DSc)

Xalqaro standartlarga muvofiq buxgalteriya autsorserlari tomonidan moliyaviy hisobotlarni transformatsiya qilishni takomillashtirish 278
Islomov Alisher Baxtiyor o'g'li, mustaqil izlanuvchi

O'zbekistonda moliyaviy hisob va hisobotni MHXSlariga transformatsiya qilishda asosiy vositalar hisobini tashkil etish masalalari 284
Qurbonova Shaxrinoz, tayanch doktorant

Yerlarning degradatsiyaga uchrashi va oldini olish bo'yicha chora-tadbirlar 288
Mamanazarova Nasiba Jo'rayevna, kafedra doktoranti

Davlat sektorida ichki auditni tashkil etish xususiyatlari 292
Mamirjon Jalollidinov, mustaqil izlanuvchi

Финансирование акционерных общества через рынок капитала 297
Муминов Шохжахон Суюнович, ассистент кафедра

Необходимость развития предпринимательской и страховой деятельности риски на рынке Узбекистана 302
Муятдинов Махмуд Жалелович, независимый исследователь

Инвестиционная привлекательность как фактор экономического развития страны 307
Назарова Гузал Баходировна

Tijorat banklarida kreditlash jarayonlarini takomillashtirish masalalari 312
Nozima Abdullayeva, mustaqil tadqiqotchi

Tijorat banklarining xizmatlar sohasini kreditlash amaliyotiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili 316
Nurmuxammedov Abdijabbar Yunusovich, kafedra dotsenti v. b.

Современное решение, которое положительно влияет на логистические услуги и резко снижает смертность на перекрестках 326
Тажимуратов Умид Рузматович, Бахриев Иброхим Исометдинович, кандидат медицинских наук, доцент; **Жуманиёзов Эркин Худойбергенович,** кандидат медицинских наук, доцент; **Тажимуратов Рузмат Отажанович,** кандидат медицинских наук, **Тажимуратов Абдусами Умид угли,** ученик 10 класса

O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarida dividend siyosati va tendensiyalari tahlili 333
Temirov Abdulaziz Alimjanovich, kafedra dotsenti, i. f. n.

Современное состояние инвестиционного потенциала Республики Узбекистан 339
Топилдиев Соҳибжон Раҳимжонович, DSc; **Одилова Дилноза Барнаевна,** PhD

Portfelli xorijiy investitsiyalarni milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi roli 345
Tosheva Ziroat Aliqul qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Kichik biznes subyektlarida raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-nazariy jihatlari 349
To'rayeva Nafisa Odilovna, mustaqil izlanuvchi

О достижениях Узбекистана в реализации национальных целей
и задач устойчивого развития 355
Турсун Мухитович Ахмедов, и. ф. д., проф.; **Гавхар Рустамовна Хидирова,** докторант, и. ф. ф. д., доц.

Влияние корпоративного управления в зеленой экономике 359
Уринов Бобур Насиллоевич, заведующий кафедрой

Ko'chmas mulkni soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari 366
Fayziyev Farrux Abdullaxojayevich, kafedra dotsenti

Transport tizimi iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari 374
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich, DSc.

Oliy ta'lim muassasalarida byudjet mablag'laridan samarali foydalanishning
ayrim fundamental masalalari 382
Xayriddinov Sh. B., mustaqil izlanuvchi

Xalqaro raqamli valyuta bozorini rivojlantirish istiqbollari 385
Xolov Nabijon Qaxramonovich, PhD.

Nodavlat notijorat tashkilotlarning rivojlanishi va hozirgi shart-sharoitlari 391
Xusanov Otabek Nishonovich, PhD, mustaqil izlanuvchi

Banklarining aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari 396
Elbusinova Umida Xamidullayevna, kafedra dotsenti

Особенности методики проведения аудита затрат на производство 401
Хилола Икрамова Ровшан кизи, базовый докторант

Ta'lim islohotlarining ma'naviyatdagi o'rni 407
Bekdavlat Aliyev

O'zbekistonda tijorat banklari emission operatsiyalarining dolzarb masalalari 412
O'ktamova Nozima Narzulla qizi, kafedra dotsenti

Moliyaviy barqarorligi tushunchasining konseptual mohiyati, turlari va asosiy tavsiflari 416
Eshquvatov Aziz Baxtiyorovich, mustaqil izlanuvchi

XX asr jadid ma'rifatparvarlari Abdurahmon Toshkandiy va
Abdulla Avloniy axloqiy konsepsiyalaridagi umumiylik va xususiylik 420
Abrorxon Asatulloyev Asatulloyevich, falsafa fanlari doktori (PhD)

Yer resurslaridan foydalanishning iqtisodiy va huquqiy asoslari 424
Abdurahmanova Muqaddas Toxtasinovna

Стратегии привлечения иностранных инвестиций для
содействия устойчивому экономическому росту в
Республике Узбекистан с акцентом на инициативы зеленого развития 431
Нилуфар Зикируллаева Дилмуродовна, аспирант

Bank tizimi barqarorligini oshirishda kredit risklarining ahamiyati va ularni kamaytirish yo'llari 440
Xolmamatov Farhodjon Kubayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, professor

Baholash faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari va uning huquqiy asoslari 446
Bobirjon Aktamov, mustaqil tadqiqotchi

Suv resurslaridan foydalanishni iqtisodiy boshqarish samaradorligini
kompleks baholash uslubiyoti 454
Axmedov Sayfullo Normatovich, t. f. n., mustaqil tadqiqotchi

Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy-tadqiqot faoliyatini boshqarishni
takomillashtirish metodologiyasini ishlab chiqish 459
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li

QURILISH TARMOQLARIDA BOSHQARUV FAOLIYATINING IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI TAHLILI

Mirsodiqov Abdulla Tursunaliyevich
Farg‘ona davlat universiteti “Iqtisodiyot va servis” kafedrasi katta o‘qituvchisi, PhD

Annotatsiya: Qurilish iqtisodiyotning barcha tarmoqlari uchun asosiy fondlarni yaratishda iqtisodiy tarmoq sifatida ishtirok etadi. Kapital qurilish mahsulotlari deganda belgilangan tartibda foydalanishga topshirilgan va qabul qilingan ishlab chiqarish obyektlari va noishlab chiqarish obyektlari tushuniladi. Qurilishda bajarilgan ishning yakuni sifatida belgilangan mahsulot asosiy fondlarga aylanadi.

Kalit so‘zlar: qurilish sohasi, iqtisodiy ko‘rsatkichlar, qurilish materiallari, samaradorlik, statistik tahlil.

Abstract: Construction of basic funds for all sectors of the economy participates in creation as an economic sector. Capital construction products are put to use in the prescribed manner and accepted production objects and non-production objects understood. It is defined as the end of the work done in the construction the product becomes fixed assets.

Key words: construction industry, economic indicators, building materials, efficiency, statistical analysis.

Аннотация: Строительство базовых фондов для всех отраслей экономики участвует в созидании как сектор экономики. Капитальное строительство продукция вводится в эксплуатацию в установленном порядке и принятые производственные объекты и непроизводственные объекты понял. Определяется как окончание работ, выполненных при строительстве. продукт становится основными средствами.

Ключевые слова: строительная отрасль, экономические показатели, строительные материалы, эффективность, статистический анализ.

KIRISH

Jahon iqtisodiyoti rivojlanishining hozirgi bosqichida boshqaruv nazariyasi va amaliyotida keng o‘rin olgan muammolardan biri boshqaruv mexanizmini tadqiq etish va uni metodologik rivojlantirish hisoblanadi. Hozirgi sharoitda bu muammo ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan birini tashkil etmoqda. Bunda nafaqat boshqaruv mexanizmi, balki uning barcha elementlarini kompleks ravishda o‘rganish katta ahamiyatga ega. Bular orqali mahsulot sifati va raqobatbardoshligini oshirishga, ishlab chiqarish korxonalarida qo‘yilgan asosiy maqsadga erishish mumkin – bu o‘z navbatida aholi turmush darajasini yuksaltirish, subyektlarning ijtimoiy va iqtisodiy faoliyatini har tomonlama rivojlantirishga ta’sir ijobiy ko‘rsatadi. Bu esa ushbu mavzuni tadqiq o‘tkazish zarurligini belgilaydi. Shularni inobatga olib, ayni damlarda jahonda boshqarish mexanizmi muammolarini o‘rganish borasida keng qamrovli ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Bunda kompaniya va korxonalarni boshqarish tizimini kompleks ravishda o‘rganishga katta e’tibor qaratilmoqda. Bu yerda ayniqsa, boshqaruv tizimini tashkiliy-iqtisodiy tizimni o‘rganishga urg‘u berilmoqda. Bundan tashqari boshqaruv personali, elementlari, texnologiyalari, rivojlanish omillarini tatbiq etishga ham alohida ahamiyat berilayapti.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Qurilish sohasini rivojlantirish, sohada bozor munosabatlarini chuqurlashtirish, qurilish sohasida boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishning ayrim nazariy va amaliy jihatlari respublikamiz iqtisodchi olimlari ilmiy tadqiqotlarida o‘z aksini topgan.

A. P. Dolgov o‘z risolasida qurilish – bu bozor o‘zgarishlari davrida eng katta o‘zgarishlarga duch keladigan iqtisodiyotning sohalaridan biridir, bu esa, butun ishlab chiqarish zanjirini loyiha bosqichidan qurilish obyektlarini ishlab chiqarishga qadar tijoratlashtirish bilan bog‘liq. Qurilish kompleksi doirasi har doim kengayadi, shuning uchun u investitsiya va qurilish kompleksiga aylanadi.

J. Stok va D. Lambertning tadqiqotlariga ko‘ra, xizmatlarga bo‘lgan talabni o‘rganish zaruriy xizmatlar darajasini belgilasa, logistika unga optimal xarajatlar va kapitalning iqtisodiy jozibadorligini ta’minlaydi.

Matrizayeva D. Y. qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni o‘stirish imkonini beruvchi asosiy omillarni boshqarish orqali iqtisodiy o‘sishni ta’minlash, mahsulotlar tannarxini kamaytirish, diversifikatsiyalash hamda raqobatbardoshligini oshirish borasida ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda.

Bizning fikrimizcha, qurilish sohasining rivojlanish xususiyatlari, soha faoliyatini boshqarish jarayonlarini tashkil etish, sohada logistik xizmatlarning rivojlanish jarayonlari, ijtimoiy-iqtisodiy tizimlarning raqamlashuvi sharoitida qurilish sohasidagi o‘zgarishlar, shu bilan birga, qurilish sohasi faoliyatini boshqarish jarayonlari samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari o‘rganilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Milliy iqtisodiyotning rivojlanishi uning barcha sohalarida shakllanadigan yalpi ichki mahsulot dinamikasi bilan belgilanadi. Qurilish moddiy sohaga mansub sanoat sifatida iqtisodiy tizimning barcha ishtirokchilarini yuridik va jismoniy shaxslarning asosiy fondlarini yaratish va tiklash uchun mo‘ljallangan budjet hamda tijorat tashkilotlari va boshqalarni qamrab oladi. Qurilishning muhim roli barcha zarur insoniy, moddiy, energiya va axborot resurslarni ehtiyotkorlik bilan ta’minlashni talab qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Qurilishni rivojlantirish, uning samaradorligini oshirish uni sanoatlashtirish asosida amalga oshiriladi, uning asosiy yo‘nalishlari sifatida: binolarni yig‘ish hajmini oshirish uchun texnologik jarayonlarning bir qismini qurilish maydonlaridan zavodlarga, statsionar ishlab chiqarish sharoitlariga o‘tkazish va qurilayotgan inshootlar, binolar va inshootlarning texnologik loyiha yechimlarini takomillashtirish, qurilish ishlarining uzluksiz ishlab chiqarilishini ta’minlash maqsadida bino va inshootlarni qurish, qurilish materiallari va inshootlarini yetkazib berish bo‘yicha texnologik operatsiyalar va jarayonlarni mexanizatsiyalashgan uzluksiz jarayonini kiritish mumkin. Kapital qurilish funksiyalariga asosiy fondlarni yaratishdan tashqari, mavjud asosiy fondlarni rekonstruksiya qilish va texnik jihatdan qayta qurollantirish kiradi. Shuning uchun ham kapital qurilishning asosiy vazifasi mamlakat iqtisodiyotining barcha tarmoqlari asosiy fondlarini kengaytirilgan takror ishlab chiqarish va sifat jihatidan yangilashdan iborat.

Qurilishga tayyorgarlik quyidagi yo‘nalishlarda amalga oshiriladi: obyektni qurishning texnik-iqtisodiy asoslarini texnik-iqtisodiy o‘rganish, obyektni loyihalash va qurilishga muhandislik-texnik tayyorgarlik. Har bir yo‘nalishning o‘z vazifalari bor. Texnik-iqtisodiy tadqiqotlar jarayonida kelajakdagi obyektning asosiy texnik-iqtisodiy ko‘rsatkichlari aniqlanadi va uni qurishning iqtisodiy maqsadga muvofiqligi baholanadi. Shu ma’noda, dastlab O‘zbekiston Respublikasida qurilish tarmoqlari faoliyatining iqtisodiy tahlilini ko‘rib chiqishni maqsad qilib olindi (1-jadval).

1-jadval: 2010–2022-yillarda qurilish sanoatining O‘zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsulotidagi hajmi va ulushi[1]

№	Ko‘rsatkichlar	2010	2015	2020	2021	2022
1.	Yalpi ichki mahsulot, mlrd so‘m	78936,6	221350,9	605514,9	738425,2	888341,7
2.	O‘tgan yilga nisbatan o‘zgarishi, %	104,2	118,8	109,5	106,8	106,6
3.	Qurilish sanoatining yalpi ichki mahsulotga qo‘shgan hissasi, mlrd. so‘m	8245,8	25423,1	88130,3	107492,7	123412,2
4.	Qurilishning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, %	5,4	5,7	6,7	6,6	6,7
5.	Asosiy kapitalga investitsiyalar, mlrd. so‘m	16463,7	44810,4	210195,1	239552,6	251247,6
6.	O‘tgan yilga nisbatan o‘zgarishi, %	104,2	109,4	95,6	102,9	101,8
7.	Qurilishga kiritilgan investitsiyalar, mlrd. so‘m	9,9	40,1	228,1	142,8	287,0
8.	O‘tgan yilga nisbatan o‘zgarishi, %	99,1	100,3	100,1	101,4	100,6
9.	Tugallangan qurilish ishlari hajmi, mlrd. so‘m	25423,1	25423,1	88130,3	107492,7	112425,5
10.	O‘tgan yilga nisbatan o‘zgarishi, %	105,1	118,8	109,5	106,8	105,4

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, 2010–2022-yillarda qurilish sanoatining O‘zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsulotidagi hajmining barcha ko‘rsatkichlari o‘sish tendensiyasiga ega, ammo tugallangan qurilish ishlari hajmida 2020-yil ko‘rsatkichi 2010-yilga nisbatan 0,3 %ga oshgan bo‘lsa-da, ushbu ko‘rsatkich qolgan davrlarga nisbatan pasaygan. Bunga asosiy sabablardan, tarmoqda keyingi davrlarda bajarilgan ishlarning miqdor jihatidan qurilish tarmoqlarida sifat darajasiga o‘tganligi bilan izohlanadi. O‘zbekistonda 2017–2022-yillarda

1 O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentiligi ma’lumotlaridan foydalangan holda muallif ishlanmasi

islohotlarning natijasi o‘laroq, qurilish sektori iqtisodiyotning boshqa tarmoqlariga nisbatan jadal sur’atlarda o‘sayotganligini xususan, qishloq xo‘jaligi 2017-yilda 1,2%, 2018-yilda 0,3%, 2019-yilda 3,1%, 2020-yilda 3,0%, 2021-yilda 4,0%, 2022-yilda 3,6 %ga va sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish 2017-yilda 5,2%, 2018-yilda 10,8%, 2019-yilda 5,0%, 2020-yilda 0,9%, 2021-yilda 8,8%, 2022-yilda 5,2% ga o‘sgan bo‘lsa, qurilish hajmi 2017–2022-yillarda mos ravishda 6,0%, 14,3%, 22,9%, 9,5%, 6,8% va 6,6 %ga o‘sgan. Shuningdek, mazkur tarmoqning milliy iqtisodiyot tarkibida ulushi ham yildan yilga oshib bormoqda. Qurilish tarmog‘ining YAIM tarkibidagi ulushi 2021-yilda 6,6 %ni tashkil etgan bo‘lsa, 2022-yilda ushbu ko‘rsatkich 6,7 %ga yetgan. 2022-yil 1-yanvar holatiga ko‘ra, qurilish sohasida korxona va tashkilotlar soni 41,0 mingtani tashkil etib, 2017-yilga nisbatan 1,7 barobar yoki 17,1 ming birlikka oshgan. Shuningdek, qurilishda band bo‘lganlarning soni 2022-yilda 2021-yilga nisbatan 15,6 ming nafarga oshib, 1,3 mln. nafarni tashkil etmoqda. Aytish joizki, hozirgi kunda iqtisodiyotda band bo‘lganlarning qariyb 10 foizi mazkur tarmoqqa to‘g‘ri kelmoqda. 2020-yilda bajarilgan qurilish ishlari hajmi 37,3 trln. so‘mni tashkil qilgan bo‘lsa, 2021-yilda bu ko‘rsatkich 45,6 trln. so‘m va 2022-yilda esa 55,5 trln. so‘mga yetgan.

Shuningdek, iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha tahlil qilinganda, bajarilgan qurilish ishlarining asosiy qismi bino va inshootlarni qurish ishlari hajmiga (jami ko‘rsatkichga nisbatan ulush 74,5% ga) to‘g‘ri kelmoqda. Yana bir e’tiborli jihat shundaki, qurilish ishlarida nodavlat sektorining ulushi oshib bormoqda, 2020-yilda mazkur ko‘rsatkich 95,2% ni tashkil etgan bo‘lsa, 2021-yilda 95,8% va 2022-yilda 96,1 % ga yetgan. Biroq bu hali yetarli miqdorda emas, chunki yalpi ichki mahsulot tarkibida qurilishning ulushi sezilarli darajada o‘zgarishsiz qolmoqda. Ta’kidlab o‘tish zarurki, qurilish materiallari ishlab chiqarish sohasidagi korxonalarning ishlab chiqarish jarayonlari va ularni boshqarish tizimini olib qaraydigan bo‘lsak, bunda ularning joriy davrdagi asosiy qiyinchiliklari samarasi past bo‘lgan boshqaruv tizimi bilan bog‘liqligini ko‘rish mumkin bo‘ladi.

Qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi korxonalarda iqtisodiy boshqaruv hamda ishlab chiqarish samaradorligini oshirish bozor talablariga ko‘ra boshqaruv va ishlab chiqarishni tashkil etishning samarali shakllaridan foydalanishni kun tartibiga qo‘ymoqda. Buni ta’minlash yo‘llaridan biri bo‘lib boshqaruvning mavjud tizimi, tamoyillari va metodlarini o‘zgartirish sanaladi. Boshqaruv tuzilmasida boshqaruv qarorlarini qabul qilish texnologiyasiga alohida talablar qo‘yiladi. Bu borada qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonasining o‘z ehtiyojlariga moslashtirilgan, uning ishlab chiqarish va mahsulot sotish faoliyatining o‘ziga xosliklarini hisobga oladigan korxonani iqtisodiy boshqarishning amaliy metodlari va modellarini ishlab chiqish lozim bo‘ladi.

Qurilish materiallarini ishlab chiqarish sanoati tarkibiga 2020-yil yakunlariga ko‘ra 12,5 mingdan ortiq korxona faoliyat yuritgan bo‘lsa, 2022-yilda bunday korxonalar soni deyarli 13,0 mingga yaqinlashib, ularda yuz mingga yaqin kishi mehnat faoliyatini olib boradi . Bu korxonalar ichidan 57 tasi qurilish sohasi uchun eng asosiy material – sement va portlandsement klinkerini ishlab chiqarish bilan shug‘ullanib, ularning respublikamiz hududi bo‘ylab joylashuvi 2-jadvalda keltirilgan.

2-jadval: O‘zbekiston Respublikasi hududida sement turlarini ishlab chiqarish bilan shug‘ullanuvchi korxonalar soni (2022-yil oxirida)[2]

№	Mahsulot nomi	Hudud	Korxonalar soni
1	Sement klinkeri	Toshkent viloyati	3
		Farg‘ona viloyati	3
		Navoiy viloyati	1
		Jizzax viloyati	2
2	Portlandtsement	Toshkent viloyati	4
		Farg‘ona viloyati	12
		Navoiy viloyati	2
		Andijon viloyati	3
		Surxondaryo viloyati	2
		Qoraqalpog‘iston Respublikasi	2
		Samarqand viloyati	3
		Qashqadaryo viloyati	1
		Namangan viloyati	2
		Jizzax viloyati	2
		Buxoro viloyati	1

2 O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi statistika agentiligi ma’lumotlaridan foydalangan holda muallif ishlanmasi.

3	Tuproqli tsement, shlakli sement va xuddi shu tipdagi gidravlik tsement	Andijon viloyati	2
		Samarqand viloyati	2
		Namangan viloyati	2
		Jizzax viloyati	1
		Farg‘ona viloyati	1
		Sirdaryo viloyati	3
		Qashqadaryo viloyati	1
		Toshkent shahri	1
JAMI			58

Qurilish materiallari bozori uchun ularni sotishdagi mavsumiylik xususiyati xos bo‘lib, bunda sotish hajmlari davriyligiga qarab 3–5 martagacha o‘zgarib ketishi mumkindir. Bozor sharoitlarida qurilish ishlab chiqarishining mavsumiyligiga bog‘liq holda qurilish materiallariga bo‘lgan talab tebranishi qurilish materiallari korxonalarining ishlab chiqarish hamda tijorat faoliyatidagi tashkiliy-boshqaruv vazifalarining hal qilinishini murakkablashtiradi.

Qurilish materiallari tabiiy resurslarni ma’lum bir darajada qayta ishlash orqali bozorga olib chiqiladi va ular o‘ziga xos xususiyatlarga ega ekanligi sababli qurilish materiallari ishlab chiqarishning quyi tarmog‘i bo‘lib sanaladi. Bularga misol uchun, tabiiy tosh, qum, shag‘al kabi tabiiy resurslardan tayyorlanadigan qurilish materiallarini kiritish mumkin. Bu yerda shuni alohida ta’kidlab o‘tish zarurki, toshni qayta ishlash bilan qurilish materiallarini ishlab chiqaruvchi korxonalar mahsulotining tannarxida xom ashyo uchun sarf-xarajatlar ayrim hollarda o‘rtacha 70 % va undan yuqori ulushni tashkil etadi – bu esa, o‘z navbatida, xom ashyo tipiga, tayyor mahsulot chiqishida katta ahamiyatga ega bo‘ladigan uning fizikaviy xossalariga va eng muhimi – tabiiy toshning narxiga bog‘liq bo‘ladi. Mamlakatimizda so‘nggi uch yilda koronavirus pandemiyasi oqibatida qurilish va xususan, qurilish materiallari ishlab chiqarish sanoatida yuzaga kelgan murakkab iqtisodiy vaziyatlarni va qurilish materiallari korxonalari faoliyatidagi subyektiv omillarni hisobga olib korxonalarni iqtisodiy boshqarishning hozirgi bosqichlarida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish to‘g‘ridan to‘g‘ri faoliyatni tashkil etish va boshqarishning samarali shakllaridan foydalanishga bog‘liq bo‘lib qolmoqda. Bunda mazkur yo‘nalishdagi maqsadlarga erishish yo‘llaridan biri bo‘lib qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalaridagi mavjud boshqaruv tizimi, tamoyillari va metodlarini o‘zgartirish sanaladi.

Ayni davrda qurilish materiallari ishlab chiqaruvchi ko‘plab korxonalarda shakllantirilgan boshqaruv tizimi o‘zida chiziqli-funktsional boshqaruv tuzilmalarini namoyon qilib, ular aksariyat hollarda qisqa muddatli natijalarga erishishni ko‘zda tutadi hamda bunday boshqaruv funksiyalari va vazifalari ishlab chiqarish belgilari, xususiyatlariga qarab taqsimlangan, buning ustiga ular boshqaruv elementlari va bo‘g‘inlariga mos holda qat’iy mustahkamlab qo‘yilgan. Mana shu xususiyatlari bilan qurilish materiallari korxonalarining boshqaruv tizimi hozirgi davr talab va ehtiyojlarga to‘la moslasha olmay qolgandir. Shuning uchun mazkur korxonalardagi boshqaruvning doimiy an’anaviy funksiyalarni bajarish borasidagi statik (qotib qolgan) boshqaruv tuzilmasini konkret bozor sharoit (vaziyat)lariga va korxonaning o‘zining ehtiyojlariga qaratilgan, uning ishlab chiqarish va sotish faoliyati xususiyatlarini hisobga oluvchi moslashuvchan, dinamik rivojlanib boruvchi boshqaruv tuzilmasiga aylantirish zarur bo‘lmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kapital qurilish ishlab chiqarish vositalarining ishlash imkoniyatini ta’minlaydigan moddiy sharoitlarni yaratadi. Qurilish industriyasi umumiy qurilish va ixtisoslashtirilgan tashkilotlar, loyiha-tadqiqot va ilmiy-tadqiqot tashkilotlari, qurilish industriyasi korxonalari qurilish birlashmalari tarkibida, shuningdek, qurilish-montaj ishlarini tejamkorlik bilan bajaruvchi tashkilotlar faoliyatini birlashtiradi. Bundan ko‘rinadiki, qurilish tarmoqlari samaradoriligini aniqlash keltirib o‘tilgan tarmoqlarning sinergetik samarasi orqali ifoda etish maqsadga muvofiqdir.

Qurilish tarmog‘ining ishlashini rivojlanishi, tegishli, mavjud ta’minlovchi tarmoqlarni muvaffaqiyatli rivojlantirishi asosida amalga oshiriladi. Qurilish jarayoni yuqori darajadagi moddiy intensivlik bilan tavsiflanadi, bu esa, shunga ko‘ra, qurilish materiallari sanoatini qurilish mahsulotlarini yaratish uchun zarur materiallar bilan ta’minlaydigan yetakchi o‘ringa olib keladi.

Qurilishni rivojlantirish, uning boshqaruv samaradorligini oshirish uni innovatsion sanoatlashtirish asosida amalga oshiriladi, uning asosiy yo‘nalishlari sifatida: binolarni yig‘ish hajmini oshirish uchun texnologik jarayonlarning bir qismini qurilish maydonlaridan zavodlarga, statsionar ishlab chiqarish sharoitlariga o‘tkazish va qurilayotgan inshootlar, binolar va inshootlarning texnologik loyiha yechimlarini takomillashtirish, qurilish ishlarining uzluksiz ishlab chiqarilishini ta’minlash maqsadida bino va inshootlarni qurish, qurilish materiallari

va inshootlarini yetkazib berish bo'yicha texnologik operatsiyalar va jarayonlarni mexanizatsiyalashgan va avtomatlashtirishni uzluksiz jarayonlarini kiritish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Мирзаев А. Т. Совершенствование интегральной оценки механизма рекреационно-туристических объектов // Бюллетень науки и практики. – 2019. – Т. 5. №2. – С. 127–134. https://doi.org
2. Мирзаев А. Т. Оценка использования рекреационных возможностей на рынке туристических услуг // Региональная экономика: теория и практика. – 2019. – Т. 17, № 5. – С. 990 – 1002. https://doi.org
3. Mirzayev A. T. Evaluation of innovation capacity resource components in effective management of recreational clusters on the basis of econometric analysis // EPRA International Journal of Research and Development (IJRD). – 2020. – pp. 131–137. https://doi.org
4. Mirsodiqov A. T. "Qurilish sohasi logistik zanjirlarida xarajatlarni boshqarish jarayonlarini takomillashtirish" Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) Toshkent 2022.13-sentyabr.
5. Мирсодиков, А. Т. Активация инвестиций в экономическое развитие: современные тенденции и опыт зарубежных стран. Cognitio rerum, 10. 2021. – 32–35 с.
6. Tursunaliyevich, M. A. Improving logistics cost management in the construction sector. In E Conference Zone. – 2022, March. – pp. 141–145.
7. Мирсадиков, А. Т. Совершенствование механизмов управления затратами в логистических цепях строительной отрасли. Бюллетень науки и практики, 8(2). – 2022. – 231–239 с.
8. Tursunaliyevich, M. A. Improving the cost management mechanism in the construction industry logistic chains. Innovative developments and research in education, 1(6)ю – 2022. – pp. 253–259.
9. Tursunaliyevich, M. A. Iqtisodiy tarmoqlarni rivojlanishida xorijiy investitsiyalarning ahamyati. Development issues of innovative economy in the agricultural sector. – 2021. – 194-bet.
10. Мирсадиков, А. Т., Черданцев, В. П. Роль маркетинговой стратегии в повышении конкурентоспособности образовательных услуг. информационные системы и коммуникативные технологии в современном образовательном процессе. – 2020. – 50-56 с.
11. Мирсадиков, А. Т. Важность привлечения инвестиций в отрасли национальной экономики. Бюллетень науки и практики, 7(10). – 2021. – 329-335 с.

TARAQQIYOT ПРОГРЕСС PROGRESS

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov
Musahhih: Xondamir Ismoilov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 9

© Materiallar ko‘chirib bosilganda “Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Тел.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

“Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.